

La Ricarda gironina

El Càmping Cala Gogo de Calonge i Sant Antoni disposa d'una sèrie d'immobles que segueixen les mateixes pautes arquitectòniques racionalistes de la Ricarda del Prat, amb coberta ondulada feta amb volta catalana. Ambdues obres, aixecades entre els anys cinquanta i seixanta, van ser projectades per l'arquitecte Antoni Bonet, que també va idear, sobretot amb Josep Puig Torné, altres edificis a la demarcació.

Text > **ALBERT VILAR MASSÓ**, historiador i secretari de Colònico

La Casa Gomis del paratge natural de la Ricarda, al Prat de Llobregat (Barcelona), ha estat adquirida recentment per l'Estat espanyol per 7,2 milions d'euros per assegurar-ne la preservació arran de la possible ampliació de la pista 3 de l'aeroport de Barcelona, ja que es con-

sidera una peça clau de l'arquitectura racionalista del segle xx a Catalunya. El Ministeri de Cultura la vol convertir en un centre cultural.

L'edifici racionalista, construït entre els anys 1957 i 1963 com a casa d'estiueig del matrimoni barceloní Ricard Gomis i Inés Bertrand, és un lloc de

pelegrinatge entre els cercles arquitectònics. La construcció destaca per la coberta ondulada feta amb volta catalana. Un element singular, utilitzat pels arquitectes racionalistes catalans, que fins i tot va arribar a fer servir el gran arquitecte i urbanista francès Le Corbusier per influència de l'arquitecte-

>> Construcció del Càmping Cala Gogo (inicialment, Mediterráneo) amb voltes catalanes, un sistema constructiu que funciona per mòduls. (Foto: ALBERT VILAR MASSÓ)

te i urbanista català Josep Lluís Sert, com també de l'arquitecte i urbanista Antoni Bonet Castellana (Barcelona, 1913-1989), que ja la va utilitzar, aprofitant que va treballar a l'estudi del mestre francès durant la Guerra Civil espanyola en el projecte de la Maison Jaoul de París.

Càmping Cala Gogo

Bonet va prendre la mateixa idea arquitectònica de la Ricarda per fer el Càmping Cala Gogo. El projecte de l'equipament turístic calongí, com també del complex turístic i d'apartaments Politur de Platja d'Aro, els va fer juntament amb l'arquitecte Josep Puig Torné (Sarral, 1929 - Barcelona, 2020). Dos projectes propers, ubicats al tram de la carretera C-253 que va de Sant Antoni de Calonge a Platja d'Aro.

Segons va explicar Puig Torné l'any 2019 durant un homenatge a Salou: «Va ser a causa de la meva inexperiència en temes turístics que vaig demanar la col·laboració d'Antoni Bonet en unes grans obres a Platja d'Aro i Sant Antoni

de Calonge». Durant quatre anys, els dos arquitectes van redactar trenta-un projectes, la majoria dels quals, vint-i-vuit, es van executar.

El Càmping Cala Gogo de Calonge i Sant Antoni es va inaugurar a la primavera de l'any 1961 amb una capacitat per a dues-centes cinquanta tendes i unes vuit-centes persones. Inicialment, el càmping es deia Mediterráneo, però arran de la fama de la discoteca de la platja, especialment de les ballarines d'animació, les gogós, es va passar a dir l'any 1964, Càmping Cala Gogo.

Està ubicat en una zona muntanyosa del massís de les Gavarres que arriba al mar Mediterrani, a la zona de Treumal. Un esquema que segueix el d'altres càmpings: una zona natural, on el preu sempre era més baix per l'orografia, però a prop d'un centre turístic (Platja d'Aro) i de la platja. A més, l'assentament estava delimitat a banda i banda per dos torrents. El projecte ja marcava dues premisses urbanístiques importants per integrar l'equipament a l'entorn natural. D'una banda,

s'ubicaven algunes tendes a la part alta perquè tinguessin vistes al mar, tot superant el desnivell del terreny amb murs de pedra, com s'havia fet molt aquí per conrear a la muntanya. D'altra banda, algunes altres estaven lleugerament apartades de la carretera d'accés a l'equipament, en concret, la de Platja d'Aro a Palamós.

Un concepte urbanístic que també té en compte les construccions: integració paisatgística i identitat amb la tradició local. Totes són de planta baixa i segueixen la construcció de la coberta ondulada amb volta catalana, rajola vidriada i pedra autòctona. A l'entrada, hi ha el pavelló de recepció, amb una sala d'atenció, despatxos, dormitoris per al personal i un habitatge per a l'encarregat. Actualment, l'edifici, destinat només a recepció i oficines, manté essencialment l'estructura inicial, encara que l'ampliació n'ha desvirtuat una mica la imatge original. A més, a l'entrada es va construir també una petita caseta per controlar l'accés al recinte turístic. En aquest cas, per

>> Vista general del voladís de l'edifici central del càmping, amb la piscina en primer terme, l'any 1976.
(Foto: CÀMPING CALA GOGO. FRANZ WINZBERGER.)

>> La marquesina del complex turístic i d'apartaments Politur de Platja d'Aro, abans que s'enderroqués a finals de la segona dècada del segle XXI.
(Foto: DOCOMOMO)

La presència del bar restaurant va suposar la creació de tota una zona de gaudi en què destacaven les ombrel·les amb capçada de bruc. Un element que es va acabar convertint en el símbol del càmping

mor de les petites dimensions, s'hi va descartar el sistema de volta catalana comú a la resta dels edificis, però compartia l'ús de materials: pedra i emblanquinada.

Al centre de la zona de les parcel·les, actuant d'àgora del càmping, hi ha l'edifici central. El punt de trobada dels campistes, amb un restaurant, un supermercat, una fleca, una sala de jocs i una piscina. És un edifici amb nou voltes amb un voladís que fa de nexa entre l'espai interior i exterior de l'edifici. I, finalment, hi ha els edificis sanitaris, on hi ha els banys, les dutxes i els rentadors. Inicialment havien de ser quatre construccions de quatre voltes, però al final només se'n va fer una de quatre voltes i les altres tres, de només dues voltes.

S'aposta per una tipologia arquitectònica única per a tot l'equipament turístic amb vista a crear una idea de conjunt unitari. Un sistema de construcció que funciona per mòduls, cosa que permet una extensió en horitzontal mitjançant la repetició d'un únic component generador sorgit de la tra-

dicció local, la volta catalana, suportada per pilars.

Posteriorment, el 1962, es van crear serveis nous a la platja. En concret, un bar restaurant i una discoteca que es deia Bitacora's Club - El Embrujo. La presència del bar restaurant va suposar, tot aprofitant la zona plana de la platja, la creació de tota una zona de gaudi en què destacaven les ombrel·les amb capçada de bruc. Un element que es va acabar convertint en el símbol del càmping.

Politur

El complex turístic i d'apartaments Politur de Platja d'Aro, inaugurat el 1965, gira entorn de dues línies d'actuació urbanística. D'una banda, les zones habitaculars. En un principi, el complex preveia sis torres d'apartaments amb serveis a la planta baixa. Al final, però, només se'n van executar dues. Les altres torres es va reconvertir en apartaments plurifamiliars en horitzontal i en ziga-zaga. Es tractava d'uns edificis que seguien les pautes constructives modernes (forjats de formigó

armat, coberta plana, claredat estructural i grans terrasses) combinades amb els materials tradicionals (pedra autòctona, persianes de fusta i rajola vidriada). A més, les baranes metàl·liques es pintaven sempre de color negre, perquè desapareixien en el buit de l'entorn.

D'altra banda, les zones comunes, amb l'edifici central i la piscina, i el centre d'administració i recepció, on els arquitectes mostren més la seva imaginació perquè no se senten tan condicionats com en els espais on s'ha de viure. Per això, ja no juguen tant amb les línies rectes, sinó que experimenten amb altres figures geomètriques, com ara el cercle o el triangle. En aquest sentit, el restaurant de la piscina té la forma d'un cargol. I a l'antic centre de recepció, a l'entrada, tocant la carretera, hi havia la marquesina. Era una estructura icònica i singular formada per diverses làmines de formigó de vuit centímetres de gruix que generaven tres tendals triangulars recolzats sobre tres pilars de formigó armat, i que formaven un triangle

buit al bell mig de l'edificació. A sota, hi havia l'edifici de serveis (centre de recepció, supermercat, aparcament...), que després que es tanqués i s'abandonés, a finals del 2008 es va enderrocar. Deu anys més tard, els propietaris van aconseguir el permís per enderrocar la pèrgola, amb la qual cosa va desaparèixer un element únic.

Més Costa Brava

A la Costa Brava, a part dels dos complexos turístics, Antoni Bonet va projectar diverses cases, especialment de gent adinerada de Barcelona, i habitatges plurifamiliars.

A Begur, juntament amb la col·laboració de l'arquitecte Josep Puig Torné, va fer la Casa Cruïlles (o Cruylles). Com a les obres anteriors, els dos arquitectes integren l'edifici al paisatge costabravenc amb elements geomètrics. És entre Aiguablava i Fornells, es va construir entre 1967 i 1968 i el propietari era Santiago Cruïlles, noble i polític del règim casat amb Rosa Maria Ventosa Despujol. També hi ha constància, segons l'arxiu particular que hi ha al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, que va fer la Casa Ventosa, propietat del sogre de Santiago Cruïlles. A més, a l'arxiu també apareixen els apartaments de Santiago Cruïlles, redactats el 1965.

A Palafrugell trobem obres de Bonet a dos indrets privilegiats. D'una banda, a Calella de Palafrugell, amb dues cases que quasi es toquen. La Casa Castanera, d'Alfons Castanera, dels anys 1963 i 1964, que supera el fort desnivell del terreny amb una gran plataforma, i la Casa Raventós, de Francesc Raventós Rosell, que es va fer uns deu anys més tard i que, en aquest cas, el supera amb una rebaixada de terra important, cosa que redueix al mínim el volum emergent. A més, disposa d'una gran terrassa que es troba sobre els dormitoris.

De l'altra banda, a l'arxiu s'esmenta l'existència de tres blocs d'apartaments i uns bungalows a la zona d'Aigua Gelida de Palafrugell. Dos dels apartaments, un en semicercle i l'Aigua Gelida, són de l'any 1967, mentre que l'altre apartament, anomenat Esclaonats, i els bungalows Bordas daten d'un any més tard.

A Tossa es parla d'una torre, però aquesta es va acabar fent a Roses. Són les torres d'Europa, un projecte redactat el 1973 i que constava de deu edifi-

>> Tres habitatges unifamiliars de Bonet a Girona. De dalt a baix: Casa Cruïlles, Casa Castanera i Casa Raventós. (Foto: ALBER VILAR MASSÓ)

cis a la urbanització Port Estrella, dins de l'ampliació de Santa Margarida. Al final, Bonet ho va reformar en els anys vuitanta i va vendre la finca a l'empresa Lesfit SA, que va crear Port Estrella.

També hi ha constància, segons consta a l'arxiu particular, d'un projecte al municipi empordanès de Jafre. Segons hi figura, el projecte de l'any 1983 preveu deu cases a Can Rich. L'Ajuntament no té pas constància que s'executés.

Puigcerdà

Un altre espai amb molta presència d'obra de Bonet és la Cerdanya, al

municipi de Puigcerdà, i, en concret, al Golf Puigcerdà. És el complex la Devesa del club de golf que va impulsar Josep Andreu. En aquest complex apareixen moltes cases relacionades amb el cognom Andreu: Roman Andreu, Javier Andreu i Juan Antonio Andreu. Però també apareixen les cases Folch, Serra i Tolnay i la torre Cantarell. A més, en aquest complex, definit com el palau d'estiu de la burgesia catalana, Bonet també va projectar apartaments i bungalows. A més, a la mateixa comarca, al municipi de Das, va fer la casa Dalmau, de Maria Rosa Dalmau.